

Wat is het **Profielenberaad**?

Het Profielenberaad is een landelijk netwerk van vijftien profielorganisaties, die zich ieder op een andere vorm van talentontwikkeling richten. In totaal zijn hierbij ongeveer 630 scholen voor voortgezet onderwijs aangesloten, variërend van Scholen voor ondernemend leren (SOL) tot TopsportTalentscholen (Stichting LOOT), die er alles aan doen om onderwijs en topsport zo goed mogelijk te combineren. Sinds oktober 2011 wisselen profielorganisaties en hun scholen twee maal per jaar tijdens symposia ervaringen en inzichten uit, samen met externe deskundigen. Het doel is om het onderwijs aan de leerlingen en het functioneren van de organisaties en scholen verder te verbeteren. Zo houden we op 12 april 2017 in Utrecht een bijeenkomst rond het thema: 'Kwaliteitszorg als voorwaarde voor talentontwikkeling'.

Wat is **de visie** van het Profielenberaad?

De organisaties en scholen verenigd in het Profielenberaad richten zich ieder vanuit een eigen invalshoek op talentontwikkeling en excellentie in het onderwijs. Dit vindt plaats vanuit de overtuiging dat aansluiting bij de interesse en het talent van leerlingen leidt tot een pedagogisch klimaat dat uitdaagt tot het behalen van de beste onderwijskundige resultaten en een optimale persoonlijke ontwikkeling. Talentontwikkeling is gebaat bij een deskundige aanpak en een voortdurende inspanning – en stelt eisen aan de visie en organisatie van scholen, aan de kwaliteiten van docenten en aan hun onderwijs. Vandaar dat de koppeling tussen kwaliteitszorg en (de specifieke benadering van) talentontwikkeling een kenmerk is van alle organisaties en scholen die deelnemen aan het Profielenberaad ¹.

Wat vindt het Profielenberaad van **de herziening** van het curriculum?

Het Profielenberaad kan zich goed vinden in de huidige voorstellen voor curriculumherziening en in de voorgestelde ontwikkelaanpak, omdat deze aansluit bij de ervaringen van veel docententeams op de diverse profielscholen en bij de ervaringen die de organisaties zelf hebben opgedaan bij hun onderwijsontwikkeling. Wij zijn van mening dat het belangrijk is dat scholen de mogelijkheid hebben hun aanbod zo in te richten dat het past bij hun leerlingen, hun onderwijsvisie, hun wijk en regio en aansluit bij de kennis van de professionals en organisaties buiten de school waarmee zij nauw zijn verbonden². Een te gedetailleerde invulling van het curriculum van bovenaf belemmert naar de mening van het Profielenberaad het streven naar talentontwikkeling en excellentie van de aangesloten organisaties. Daarom pleiten wij er voor dat de overheid de kaders van het onderwijs aangeeft waarbij zij de scholen en docenten een ruime vrijheid biedt om op grond van de door hen opgebouwde kennis en expertise hun onderwijs zo goed mogelijk in te richten.

Wat kan het Profielenberaad **bijdragen** aan de voortgang van de curriculumherziening?

Veel van de aangesloten organisaties hebben al ervaringen opgedaan met de vormen van samenwerking die in de verdiepfase van de curriculumherziening worden genoemd. Zo is er bij de Begaafdheidsprofiel scholen sprake van een samenhangende benadering van de leerdoelen, krijgen leerlingen van de Technasia opdrachten vanuit het bedrijfsleven, bereiden de scholen voor tweetalig onderwijs hun leerlingen voor op de internationale omgeving waarin velen zullen werken, zijn er projecten van cultuurprofiel scholen met de creatieve industrie, en is de samenwerking van de WON Academie (WetenschappenOriëntatie

¹ Zie Europees Platform en VCPS, Excellentie door profilering in het voortgezet onderwijs. (Haarlem, 2013).

² Zie Platform Onderwijs 2032, Hoofdlijn Advies: Een voorstel, p. 6.

Nederland) met de universiteiten en van de TopsportTalentscholen met sportkoepels en bonden de essentie van hun bestaan. Ook streven veel van de aangesloten profielorganisaties naar doorlopende leerlijnen via verwante profielorganisaties in het basisonderwijs en contacten met het hoger en middelbaar beroepsonderwijs. Al deze initiatieven kunnen echter slechts slagen als zij worden gedragen door teams van betrokken leraren. Leraren die de ruimte hebben om op een eigentijdse wijze vorm te geven aan het moderne meesterschap waarbij de leerlingen de noodzakelijke kennis en vaardigheden verkrijgen om zich te ontwikkelen tot moderne burgers en hun persoonlijke talenten zo goed mogelijk worden bevorderd³.

Aangesloten organisaties met een indicatie van de aangesloten scholen

- Begaafdheidprofielscholen, meer dan 30 scholen in het voortgezet onderwijs en 4 scholen in het primair onderwijs (en meer dan 20 aspirant-scholen)
- Elos, 38 scholen die internationale competenties en vreemde talen bevorderen
- Tweetalig onderwijs (tto), 126 scholen die (internationale) vakinhoud in het Engels aanbieden
- HACO-scholen (HAVisten Competent), 35 scholen die zich richten op de ontwikkeling van de noodzakelijke competenties van havoleerlingen
- I-scholengroep, meer dan 75 scholen die digitalisering benutten voor talentontwikkeling en kwaliteitsverbetering
- Mediawijsheidsscholen, 7 scholen
- Jet-Net/TecWijzer (PBT), 167 scholen
- SOL (Scholen voor Ondernemend Leren), 18 scholen
- Stichting Zelfstandige Gymnasia, 39 scholen die een Honours Program aanbieden aan hun excellente leerlingen
- Unesco-scholen, 25 scholen die zich richten op wereldburgerschap
- TopsportTalentscholen (Stichting LOOT), 30 scholen in het voortgezet onderwijs, waaronder 4 scholen die onderdeel zijn van Centra voor Topsport en Onderwijs die digitale en adaptieve onderwijsroutes ontwikkelen in het kader van zelfregulerend leren
- VCPS (Vereniging CultuurProfielScholen), 46 cultuurprofielscholen in het voortgezet onderwijs en 20 scholen in het primaire onderwijs (VCPS-PO)
- WON Academie (WetenschapsOriëntatie Nederland), 47 vwo-scholen die samenwerken met de Nederlandse universiteiten
- Nederlandse Dalton Vereniging, meer dan 20 scholen
- Stichting Technasium, meer dan 90 scholen in het voortgezet onderwijs

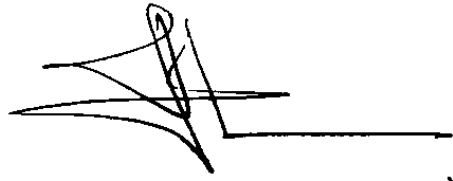
Gegevens **Stuurgroep** van het Profielenberaad

- Stephan Meershoek (namens Nuffic: tto, Elos en de Unesco-scholen)
- Henk Visscher (namens VCPS-VO en VCPS-PO), voorzitter
- Wiebe Zoethout (namens TopsportTalentscholen/ LOOT)

³ Zie Gert Biesta, Het prachtige risico van onderwijs. (Culemborg, 2015)

De stuurgroep wordt voor inhoudelijke advisering en de organisatie van de symposia ondersteund door de heer Pieter Hettema (Publiek Leiderschap), terwijl het secretariaat in handen is van mevrouw Lieke Boersma (lboersma@nuffic.nl).

Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en verblijf,
Met vriendelijke groet,

Henk Visscher
Voorzitter Profielenberaad

Bijlagen

Bijlage 1: Reactie Profielenberaad op uitkomsten Verdiepingsfase Curriculumherziening PO en VO en Beleidsreactie Staatssecretaris Dekker

Bijlage 2: Functie Profielenberaad

Bijlage 3: Artikel uit de serie "Scholen Profileren" in magazine *Van Twaalf tot Achttien*

Bijlage 1: reactie Profielenberaad op uitkomsten Verdiepingsfase Curriculumherziening PO en VO en Beleidsreactie Staatssecretaris Dekker

Vaste commissie Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Datum: 28 februari 2017

Geachte leden van de Vaste Kamercommissie voor Onderwijs en Wetenschappen,

De organisaties en scholen verenigd in het Profielenberaad* zijn blij met de hoofdlijn en richting van het advies dat de Coördinatiegroep op 22 december jl. heeft uitgebracht over herziening van het curriculum in het primair en voortgezet onderwijs. Dit advies sluit goed aan bij de visie en ervaring van de 15 landelijke profielorganisaties en de 630 scholen voor v.o. die daar bij zijn aangesloten.

- Wij onderschrijven de noodzaak om het bestaande curriculum te actualiseren. Sterker nog: teams van docenten binnen de profielscholen zijn voortdurend actief bezig met het ontwikkelen en vernieuwen van het onderwijsaanbod, veelal ondersteund vanuit hun landelijke organisatie.
- Daarmee wordt de gedachtewisseling in regionale en landelijke netwerken gestimuleerd die beoogd wordt in het Plan van Aanpak en wordt tegelijk vanuit de Profielorganisaties toegezien op de kwaliteit van het onderwijs in het betreffende domein of profiel.
- Wij herkennen ons in de genoemde zes bouwstenen en in de vier leergebieden, waarmee ruimte wordt gemaakt voor een samenhangende benadering van leerdoelen vanuit verschillende (vak-)perspectieven. Veel profielscholen en hun organisaties (w.o. de zelfstandige gymnasia/SHZG met een Honours Programma, LOOT-scholen, iScholengroep, Begaafdheidsprofiel scholen, Dalton-scholen e.a.), hanteren een dergelijke benadering al vele jaren en bieden individuele leerlingen ruimte voor persoonlijke leerwegen, die soms verdiepend en soms vakoverstijgend zijn, en aansluiten bij hun belangstelling, talenten en leerstijl.
- In lijn met de aanbevelingen hebben we zelf ervaren wat de waarde kan zijn van samenhang tussen schools leren en actuele cq maatschappelijke vraagstukken en de toepassing van kennis en inzichten d.m.v. ontwerp en onderzoek. *Om deze domeinbenadering ook tot zijn recht te laten komen is een 'rijke leeromgeving' van groot belang. We willen de Kamer erop wijzen dat er extra investeringen nodig zijn in professionalisering van docenten en in de aanpassing van gebouwen en voorzieningen zodat werken in leergebieden en samenwerking met maatschappelijke organisaties mogelijk wordt voor meer scholen.*
- Wij onderschrijven het belang van een actieve wisselwerking tussen het leren op school en de buitenwereld. Verschillende profielorganisaties hebben goede ervaringen opgedaan met het verbinden van het onderwijs op de school en de (lokale, regionale en internationale) maatschappelijke en culturele omgeving (Tweetalig onderwijs/tto, internationalisering/Elos, Technasium, cultuurprofiel scholen/VCPS, Scholen voor Ondernemend Leren/SOL)

*Het Profielenberaad, opgericht in 2011, is een netwerk waar tenminste tweemaal jaarlijks scholen en organisaties kennis, inzicht en praktijkervaringen uitwisselen op het terrein van (meervoudige) talentontwikkeling, persoonlijke leerwegen, kwaliteitszorg en schoolprofilering (zie bijlage 1).

- Naast werken vanuit verschillende invalshoeken hebben we als Profielenberaad de laatste jaren ook gezien dat de wisselwerking tussen verschillende leergebieden interessante aanknopingspunten biedt, zoals blijkt uit praktijkervaringen van scholen die meerdere profielen aanbieden.
- Sommige profielorganisaties (bv. WON Akademie, SOL, Havisten Competent/HACO, tto en Elos) richten zich zelfs expliciet op de ontwikkeling van vakoverstijgende vaardigheden. *Het is daarom van groot belang deze ervaringen en expertise te benutten bij de herziening van het curriculum.*
- Wij onderschrijven van harte het belang van directe betrokkenheid van (teams van) leraren bij de uitwerking van leerdoelen en de vertaling daarvan in een curriculum dat zowel vakinhoudelijke als vakoverstijgende elementen kan omvatten. Onze eigen ontstaansgeschiedenis is daarvan een goede illustratie. Veel profielorganisaties en -scholen hebben zich ontwikkeld vanuit het initiatief van bevlogen leraren(-teams), gesteund door schoolleiders met een heldere visie op talentontwikkeling van leerlingen en op curriculumontwikkeling. Daarom pleiten we voor een meer dynamische, eigentijdse methodiek van onderwijs- en leerstof-ontwikkeling.
- Wij delen de opvatting dat het van belang is de doorlopende leerlijn tussen het primair onderwijs, voortgezet onderwijs en het vervolgonderwijs (MBO, HO) te versterken. Enkele profielorganisaties hebben zich hier expliciet op gericht en deze invalshoek opgenomen in hun organisatiestructuur (WON Akademie, Technasium, HACO, Begaafdheidsprofiel scholen, VCPS, tto). *Deze ervaringen hebben ons geleerd dat een meer flexibele en dynamische vorm van curriculumontwikkeling op basis van structurele inhoudelijke samenwerking tussen voortgezet onderwijs en vervolgonderwijs minstens zoveel effect heeft als papieren afspraken over eindtermen.*
- Terecht wijst de eerdere Adviescommissie en de Staatssecretaris in zijn reactie op het belang van een goede kwaliteitsborging. Als profielorganisaties hebben we de nodige ervaring bij de toelating van aspirant-scholen, door het stimuleren van intervisie en door periodiek toezicht op cq visitatie van de aangesloten scholen. Dat heeft geleid tot een palet aan instrumenten, met een grote gemeenschappelijke noemer. Die ervaringen hebben we vastgelegd in een gezamenlijke publicatie* uit 2013 en staan opnieuw centraal op ons 11^e Symposium op 12 april a.s. dat nu ook is opengesteld voor basisscholen.

In de eerdere Beleidsreactie van Staatssecretaris Dekker wordt aangegeven dat ‘veel leraren en scholen (...) al volop bezig [zijn] met curriculumvernieuwing. Het is zaak op deze beweging voort te bouwen (...)’. Onze ervaringen als profielorganisaties en -scholen in Nederland bevestigen dit pleidooi. Kenmerkende elementen van onze werkwijze zijn de combinatie van

- gedeeld eigenaarschap en uitwisseling van ervaringen, werkvormen en projecten tussen leraren en vaksecties van verschillende scholen
- samenwerking tussen scholen, maatschappelijke omgeving en vervolgonderwijs
- ontwikkeling van vakoverstijgende vaardigheden
- periodieke monitoring en kwaliteitszorg, en
- een gestructureerd proces van continue curriculumontwikkeling met voldoende ruimte voor een schoolspecifieke invulling

* Excellentie door profilering in het voortgezet onderwijs, VCPS/Europees Platform, Haarlem 2013.

Wij zijn ervan overtuigd dat de expertise van de profielorganisaties en van de 630 deelnemende scholen een waardevolle bijdrage kan leveren, en dringen erop aan om een verbinding te leggen tussen de voorgestelde aanpak en onze expertise en werkzaamheden.

Wij pleiten ervoor dat in de samenstelling van de Coördinatiegroep, in de keuze van scholen en docenten en in de werkwijze, ruimte wordt gemaakt voor de inbreng van profielscholen en onze docenten(-teams). We zouden het ook op prijs stellen als bij de hoorzitting die u als VKC belegt, docenten en schoolleiders vanuit profielorganisaties hun opvattingen en ervaringen kunnen inbrengen.

Uiteindelijk zijn we voorstander van een meer dynamische, continue vorm van curriculumontwikkeling met daarin een duidelijke plaats en rol van profielorganisaties en de daarbij aangesloten scholen, docenten en andere instellingen (universiteiten, bedrijven, maatschappelijke en culturele organisaties).

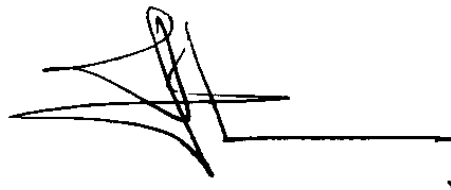
Graag gaan we over dit onderwerp met u in gesprek.

Utrecht, 28 februari 2017,

Hoogachtend,

Namens het Profielenberaad,

De Stuurgroep,

Henk Visscher (voorzitter, namens de VCPS)

Stephan Meershoek (lid, namens Nuffic)

Wiebe Zoethout (lid, namens Stichting LOOT)

Pieter Hettema (adviseur/dagvoorzitter)

Lieke Boersma (Nuffic, secretaris)

lboersma@nuffic.nl

T: 070 42 60 365

M: 06 24 859 409

Bijlage 2: functie Profielenberaad

Het Profielenberaad is in de zomer van 2011 opgericht op initiatief van Jindra Divis (toen: Europees Platform), Henk Visscher (voorzitter VCPS) en Pieter Hettema (Publiek Leiderschap, onderwijsadvies), vanuit de behoefte te komen tot een bundeling van landelijke organisaties en hun scholen die zich bezighouden met verschillende vormen van talentontwikkeling. Het Profielenberaad wil:

- Een netwerk zijn voor Profielorganisaties en hun (met name: v.o.-) scholen die opvattingen, werkwijzen en ervaringen uitwisselen:
 - zowel vanuit de invalshoek van *landelijke organisatie* (toelatingscriteria, kwaliteitszorg, ondersteuning en professionalisering leden/scholen)
 - vanuit de invalshoek van *scholen* (delen van *best practices* en nieuwe inzichten op het gebied van talentontwikkeling, ontdekken van raakvlakken en samenwerkingsmogelijkheden tussen verschillende profielen met het oog op meervoudige talentontwikkeling)
 - als vanuit de invalshoek van *wetenschappelijk onderzoek* op het terrein van talentontwikkeling, om organisaties en scholen kennis te laten nemen van nieuwe inzichten en een brug te slaan tussen onderwijs en onderzoek.
- onderzoek entameren op het terrein van talentontwikkeling, uiteenlopend van praktijkonderzoek in de vorm van effectmeting van afzonderlijke activiteiten tot wetenschappelijk onderzoek op het terrein van (meervoudige) talentontwikkeling en het voorkomen van onderpresteren
- projecten op het gebied van profielen aanvragen en uitvoeren
- het concept van onderwijskundige profielen en schoolprofilering uitdragen richting overheid en diverse stakeholders, als middel om de onderwijskundige variatie en keuzemogelijkheden voor leerlingen te bevorderen, en daarmee de talentontwikkeling te stimuleren.